

DĚLOSTŘELECKÉ ROZHLEDY

Redaktor: Plukovník gšt. Josef Churavý.

ŘÍJEN 1937.

Brig. generál František Kryštof:

Součinnost dělostřeleckých zpravodajských útvarů s dělostřelectvem sboru.

I. Úkoly dělostřeleckého zpravodajského oddílu.

Utajení bojových operací je příkazem, jímž se ve válce musí řídit každé vojsko, má-li se uvarovat zničení a dosáhnout úspěchu. Víme, že nepřítel právě tak jako my rozptýlí své jednotky v terénu a že věnuje značnou péči opatřením, aby své živé síly a hlavně své palebné zdroje co nejlépe ukryl anebo zastřel před naším pozorováním a tak je co nejdéle uchránil před palbou našeho dělostřelectva.

Ačkoli palebné jednotky dělostřelectva mají své pozorovatele a jsou vybaveny dobrými optickými přístroji, přes to za uvedených okolností nelze očekávat, že by se jim podařilo odhalit všechny nebezpečné a důležité cíle. Pokud jde o cíle umístěné za terénními vlnami a clonami tak, že se vymykají pozemnímu pozorování, musí se dělostřelectvo dovolávat pomoci letectva a balonových útvarů a někdy i útvarů zvukoměr-
ných, jestliže jde o vypátrání střelejších baterií, zejména v období, kdy špatná viditelnost ztěžuje nebo znemožňuje vzdušné pozorování; ale ani při vyhledávání ostatních cílů nebude dělostřelectvo úplně soběstačné a bude vždy vítat výpomoc zvláštních pozorovacích útvarů, které vládnou dokonalejšími přístroji, pracují na širší a výhodnější pozorovací základně než pozorovatelní jednotlivých palebných svazků dělostřelectva a mohou se zabývat jedině pozorováním a nikoli též velením podřízeným jednotkám.

Je-li provedena topografická příprava, záleží dělostřelectvu na tom, aby cíl byl nejen zachycen a prozkoumán, ale aby též byla co nejpřesněji zjištěna poloha cíle v souřadnicích, kteroužto službu mohou dělostřelectvu nejlépe prokázat dělostřelecké zpravodajské útvary. Poněvadž pak střelba jednotlivých baterií může být nejhodněji řízena právě orgány, které cíle zjistily, je přirozené, že i ve věci řízení střelby bude se dělostřelectvo často obracet o přispění k zvláštním pozorovacím zdrojům.

Kromě pozorovacího letectva budou s dělostřelectvem sboru pracovat dělostřelecké zpravodajské oddíly (DZO.). Dělostřelecký zpravodajský oddíl je útvar motorisovaný a je zvláštní součástí dělostřelectva sboru, podléháje zpravidla přímo veliteli dělostřelectva sboru.

Sborovému DZO. přísluší konat tyto úkoly:

1. DZO. je především pátracím orgánem velitele dělostřelectva sboru, jež po každé soustavně informuje o situaci nepřítele i vlastní pěchoty a o všech důležitých událostech na bojišti, a pomáhá tak tvořit potřebný podklad pro velitelská rozhodnutí;

2. zjišťuje a zaměřuje cíle a různé potřebné body v předpolí vlastních vojsk.

3. koná vyměřovací práce, především ve prospěch vlastních jednotek, t. j. ve prospěch pozorovací, zvukoměrné a balonové roty, a někdy též ve prospěch palebných svazků dělostřelectva;

4. pořizuje potřebné panoramatické snímky nepřátelského postavení z pozemních pozorovatelů a z balonu;

5. vyhodnocuje letecké snímky;

6. účastní se řízení střelby dělostřelectva.

II. Taktická zpravodajská činnost DZO.

Zprávy taktického rázu, které DZO. je povinen dodávat veliteli dělostřelectva sboru, jsou zprávy takového druhu, z nichž by nadřízené velitelství mohlo usoudit, jaké úmysly nepřítel chová; dále zprávy, které podávají přehled o situaci na bojišti a umožňují velitelům dělostřelectva, aby činností svých jednotek přizpůsobili průběhu bojové akce, nařídili ve vhodnou dobu provedení potřebných paleb a vydali závčas rozkazy k rozvinutí nebo přemístění podřízených částí.

Taktické zprávy o nepříteli budou obsahovat údaje o rozmístění, početnosti a činnosti nepřátelských sil, hlavně však pěchoty, jezdeckta, dělostřelectva a útočné vozby v bitevním pásmu, údaje o opevňovacích pracích a údaje o situaci za frontou. Taktické zprávy o vlastním vojsku budou se vztahovat ponejvíce na činnost pěchoty, jezdeckta a útočné vozby v přední linii.

Co se týká taktického zpravodajství, je třeba zvláště zdůraznit, že DZO. nesmí se vždy omezit jenom na to, aby získané zprávy zasílal jen veliteli dělostřelectva sboru, nýbrž aby všechny důležité a naléhavé zprávy, z nichž by jednotlivé palebné svazky dělostřelectva mohly okamžitě těžit, dodával také přímo interesovaným velitelům dělostřeleckých jednotek, jestliže ovšem DZO. má s uvedenými veliteli spojení anebo může-li jim vlastními prostředky ony zprávy snadno dodat. Obdobně jako velitelství DZO. musí si počínat i velitelé jednotlivých pozorovacích, zvukoměrných a balonových rot, kteří kromě toho, že získané zprávy zasílají veliteli DZO., musí se rovněž snažit, aby každá významná zpráva, týkající se zájmů určitého palebného svazku dělostřelectva, byla také, pokud je to jenom trochu možno, příslušnému veliteli přímo dodána, obzvláště jde-li o zprávy, na něž by bylo třeba co nejdříve reagovat zahájením palby.

III. Střelecko-technická zpravodajská činnost DZO.

Střelecko-technické zprávy jsou zprávy, které velitelům palebných svazků dělostřelectva poskytují podklad pro přípravu a provedení střelby podřízených jednotek.

Střelecko-technické zprávy DZO. budou obsahovat hlavně tyto údaje:

druh cíle (baterie, dělo, minomety, kulomety, pozorovatelna, pěchota, útočná vozba, balon, opevnění, skladiště atd.);

povaha cíle (nehybnost, pohyblivost, odolnost);

topografické poměry cíle (poloha v souřadnicích, převýšení, šířka a hloubka);

kteřá složka DZO. cíl zjistila a kdo tedy může řídit zastřelení (kontrolu).

Jakmile DZO. uskuteční topografickou přípravu svých základů, zjišťuje a současně i zaměřuje telemetrickým způsobem viditelné cíle a různé body v prostorech obsazených nepřítelem; kromě toho zachycuje a zaměřuje střelecké baterie též zvukoměrnou metodou. K odhalení nepřátelského dělostřelectva a k zjištění i jiných cílů, unikajících pozemnímu pozorování, používá DZO. balonu. Dokud ovšem není provedena topografická příprava v rámci DZO., může DZO. konat pozemní pozorování jen tak, jako to činí palebné dělostřelectvo.

DZO. si všímá především takových cílů, které se hodí té části dělostřelectva sboru, pro kterou DZO. hlavně pracuje. Nejintenzivnější činnost vyvíjí DZO. po každé ve prospěch sborového dělostřelectva, které má na starosti zejména palbu proti bateriím a palby na ostatní vzdálenější cíle, a teprve na druhém místě zjišťuje DZO. cíle i pro dělostřelectvo divisní, jež se zase převážně zajímá o cíle blízké. Velitel dělostřelectva armády může však též nařídit, aby DZO., zejména jeho balonová rota, pracovala i ve prospěch některého svazku dělostřelectva armádního.

Kromě skutečných cílů má DZO. zaměřovat též různé body v předpolí vlastních vojsk, a to body, kterých by především sborové dělostřelectvo a dále i dělostřelectvo divisní a po případě i armádní mohlo použít jako hlavních bodů a pomocných cílů.

Tuto práci by mělo DZO. konat nejenom podle konkrétních požadavků dělostřelectva, ale i bez jakéhokoli vyzvání z vlastního podnětu.

Zprávy střelecko-technické je třeba dodávat co nejkratší cestou především střeleckým jednotkám; v zájmu evidence cílů v rámci sboru je však záhodno, aby i velitel dělostřelectva sboru dostával od DZO. v opise zprávy, které byly přímo dodány palebnému dělostřelectvu.

Toto ustanovení neplatí, pracuje-li DZO. toliko pro skupinu sborového dělostřelectva anebo jenom pro dělostřelectvo určité divise. V takovém případě postačí veliteli dělostřelectva zasílati pouze takové zprávy, které kromě střelecko-technické hodnoty mají i význam taktický, a dále zprávy, které mají střelecko-technický význam pro svazky dělostřelectva, s nimiž DZO. nemá spojení.

IV. Vyměřovací práce.

DZO. neprovádí zpravidla zhušťování topografické sítě, nýbrž využívá vyměřovací činnosti útvarů válečného vyměřování, jež mu dodávají souřadnice potřebných bodů, podle nichž by si DZO. mohl vyměřit své pozorovací a naslouchací základny a po případě i vzestupné balony.

Výjimečně může velitel dělostřelectva sboru uložit svému DZO., aby svým topografickým personálem zesílil přechodně útvary válečného vyměřování a umožnil jim vykonat rychleji a ve větším rozsahu zhuštění topografické sítě ve prospěch palebných svazků dělostřelectva především v prostorech palebných postavení.

Pokud jde o vyměření pozorovatelů palebného dělostřelectva, pomáhá DZO. dělostřelectvu obvykle tím, že získává a dává mu na vědomí souřadnice vhodných orientačních bodů, t. j. bodů, které by dělostřelectvu mohly být podkladem k vyměření jeho pozorovatelů. Zbude-li dosti času, je možno DZO. uložit, aby přímo vyměřil některé zvláště významné dělostřelecké pozorovatelné, a to především pozorovatelné sborového dělostřelectva, anebo přezkoušel přesnost topografických prací palebného dělostřelectva, zejména v prostorech jeho pozorovatelů.

V. Pořizování panoramatických snímků.

DZO. bývá vybaven fotografickým materiálem a personálem, aby mohl pořizovat pro dělostřelectvo panoramatické snímky z pozemních pozorovatelů i z balonu.

Panoramatické snímky jsou velmi cennou náhradou za panoramatické náčrty dělostřelectva, které nikdy nemohou být tak dokonalé, jako přehledný fotografický snímek. Mají-li však panoramatické snímky mít pro dělostřelectvo nejen orientační hodnotu, ale též být podkladem pro řízení střelby, musí být řádně adjustovány a popsány, a to obdobným způsobem, jako bývají upraveny panoramatické náčrty. Adjustování snímků má provést již DZO.; palebné jednotky dělostřelectva doplní pak snímek scházejícími údaji podle vlastní potřeby. Poněvadž pořízení a adjustování panoramatických snímků zabere mnoho času, vždycky, běží-li o urychlenou přípravu bojové akce, je třeba dbát, aby fotografování bylo zahájeno zavčas a jenom na nejvhodnějším místě, odkud by bylo možno zachytit právě nejdůležitější úsek fronty.

Panoramatické snímky mají pro dělostřelectvo zvláště velkou cenu, pořídí-li je DZO. buď ze všech pozorovatelů anebo alespoň ze všech hlavních pozorovatelů, a to každý snímek v tolika exemplářích, aby byla usnadněna vzájemná výměna snímků mezi velitelem skupiny a veliteli oddílů, jakož i mezi velitelem oddílu a veliteli jeho baterií. Takové příhodné podmínky se vyskytnou, nastane-li alespoň několikadenní ustálení fronty.

Znamení služby prokáže DZO. dělostřelectvu, je-li vybaven materiálem pro infračervené světlo, jenž umožní fotografování na dálku za nejasného počasí i za mlhy.

Cím více je času na přípravu, tím podrobněji bývá fotografická činnost DZO. usměrňována velitelem dělostřelectva sboru, jemuž sborové i divisní dělostřelectvo zasílá své požadavky. Není-li času nazbyt, je nutno, aby velitel dělostřelectva zavčas buď sám určil prostory, které mají být fotografovány, a po případě i s kterých dominujících bodů mají být snímky pořízeny, anebo aby starost o to přenechal veliteli hrubého sborového dělostřeleckého pluku, což bývá zpravidla nejvýhodnější. Nedostane-li velitel DZO. příslušné pokyny od velitele dělostřelectva sboru, má sám zavčas dát potřebnou část svého fotografického personálu k dispozici veliteli sborového hrubého dělostřeleckého pluku, aby tento velitel mohl ihned v příhodném okamžiku a na vhodném místě využít fotografických služeb DZO. ve prospěch sborového dělostřelectva.

VI. Vyhodnocování leteckých snímků.

Velitelství dělostřelectva sboru přiděluje letecké snímky především svému DZO., které z nich vyhodnotí v souřadnicích hlavně cíle pro palbu proti bateriím, pro palby daleké a zvláště pro palby ničivé, t. j. cíle, hodící se především sborovému dělostřelectvu a dále hrubému divisnímu dělostřelectvu i těžkému dělostřelectvu armádnímu.

Je-li snímků tolik, že by je DZO. nemohlo zavčas vyhodnotit, je možno přizvat na výpomoc útvar válečného vyměřování, jenž tuto práci rovněž může konat, a to třebas i s větší přesností nežli DZO. Naproti tomu DZO., jakožto dělostřelecký útvar, má zase lepší postřeh a větší zvědavost ve vyhledávání cílů a dovede často na snímcích odhalit cíle,

kteří by jiným orgánům unikly. Je tedy vždy prospěšné, jestliže se různé orgány při vyhodnocování navzájem kontrolují.

Výsledky vyhodnocení má DZO. dodat veliteli dělostřelectva sboru, a pokud je to možné, též přímo interesovaným dělostřeleckým palebným svazkům.

VII. Účast DZO. při řízení střelby.

Účast DZO. při řízení střelby je upravena podrobně předpisem D-VII-1, čl. 724—788. Celkem je možno říci, že DZO. může dělostřelectvu ve věci řízení střelby prokázat tyto zvláštní služby:

1. Pozorovací rota:

- a) pozorovat a vyhodnotit střelbu za účelem relativního srovnání děl v baterii a řídicích děl v oddílu;
- b) řídit nárazové zastřelení na skutečné i fiktivní pomocné cíle;
- c) řídit nárazové zastřelení nebo kontrolu zejména na cíle, které pozorovací rota sama zjistila;
- d) řídit zastřelení vysokými rozprasky na cíl, jehož souřadnice jsou známy;

e) řídit zajištění střelby vysokými rozprasky na srovnávací (fiktivní) cíl a kontrolovat srovnávací střelbu před zahájením účinné palby;

f) řídit střelbu na upoutané balony.

2. Zvukoměrná rota:

- a) řídit především nárazové zastřelení nebo kontrolu na cíle zvukoměrně určené;
- b) řídit výjimečně zastřelení na cíl určený v souřadnicích jinou zaměřovací metodou.

3. Balon:

- a) řídit zastřelení nebo kontrolu především na cíle zjištěné balonem;
- b) řídit střelbu na kterýkoli cíl, udaný balonu dělostřelectvem, jestliže lze z balonu tento cíl spolehlivě identifikovat v terénu.

DZO. je povinen vypomáhat především sborovému dělostřelectvu, může mu však být nařízeno, aby veškeré nebo některé složky měly účast při řízení střelby i jiných svazků dělostřelectva. Ale i bez tohoto nařízení má DZO. nebo jeho jednotlivé složky co možná vyhovět důvodným žádostem kteréhokoli palebného svazku dělostřelectva.

Je-li třeba před zahájením bojové akce konat zastřelení a kontroly za pomoci DZO. v rámci dělostřelectva celého sboru a po případě rozšířit přispění DZO. též na některé složky dělostřelectva armádního, musí být součinnost DZO. s různými palebnými svazky dělostřelectva přesně upravena velitelem dělostřelectva sboru. Toto rozhodnutí může však velitel dělostřelectva učinit, jsou-li mu známy požadavky palebného dělostřelectva a návrhy velitele DZO. Nejspolehlivějším prostředkem k řádné úpravě součinnosti mezi DZO. a palebnými svazky dělostřelectva je včasná osobní schůzka všech interesovaných velitelů v přítomnosti velitele dělostřelectva sboru, jenž nařídí místo a dobu srazu. Tento dohovor lze podle okolností uskutečnit nejvhodněji buď v SV. velitele dělostřelectva sboru nebo v SV. velitele hrubého sborového dělostřeleckého pluku.

Přes to, že se DZO. může při řízení střelby dělostřelectva znamenitě uplatnit, musí dělostřelectvo mít stále na zřeteli, že hlavním úkolem DZO. není řízení střelby, nýbrž činnost zpravodajská, a proto nesmí dělostřelectvo DZO. zbytečně zatěžovat takovými úlohami, které by mohlo zcela dobře splnit též vlastními prostředky.

VIII. Spojení DZO. s dělostřelectvem.

Spojení DZO. s dělostřelectvem je dosti složitý problém, ježž je třeba náležitě objasnit, aby úprava spojení byla vždy provedena nejúčelnějším způsobem.

Především by bylo mylné domnívat se, že DZO. jakožto zpravodajský prostředek velitele dělostřelectva sboru musí mít po každé své SV. tam, kde je SV. dělostřelectva sboru. Zde totiž záleží hlavně na dvou okolnostech, a to na tom, jak je v tom aneb onom případě upraveno velení sborového dělostřelectvu a jak daleko je umístěno SV. dělostřelectva sboru.

Víme, že DZO. má určité povinnosti nejen k veliteli dělostřelectva sboru, ale i k palebným svazkům dělostřelectva a zejména k dělostřelectvu sborovému. Pokud běží o úpravu velení sborovému dělostřelectvu, vyskytují se celkem tři způsoby:

1. velitel dělostřelectva sboru rozdělí sborové dělostřelectvo podle úkolů na potřebný počet sobě přímo podřízených skupin;

2. velitel dělostřelectva sboru utvoří z veškerého sborového dělostřelectva jen jedinou skupinu, a to zpravidla pod velením velitele hrubého sborového dělostřeleckého pluku;

3. velitel dělostřelectva sboru podřídí všechno sborové dělostřelectvo divisím.

V prvním případě, kdy velitel dělostřelectva sboru velí různým skupinám a musí sám uvádět jejich činnost v soulad a sám řídit činnost DZO. úměrně potřebám jednotlivých sborových skupin i vzhledem k požadavkům ostatního dělostřelectva, bylo by jistě výhodné, aby DZO. měl své SV. zcela blízko velitele dělostřelectva sboru. Tento požadavek by neměl však svést velitele dělostřelectva sboru k tomu, aby v uvedeném případě po každé nařídil umístit SV. dělostřeleckého zpravodajského oddílu tam, kde je SV. dělostřelectva sboru. Sloučení obou připomenutých SV. v jednom místě je jenom tehdy oprávněno, jestliže je SV. dělostřelectva sboru umístěno v takové blízkosti fronty, aby jednak velitel DZO. měl spolehlivé a rychlé spojení se svými podřízenými rotami, jednak aby též palebné svazky dělostřelectva, s nimiž DZO. má převážně spolupracovat, mohly si bez obtíží zřídit a udržet náležité spojení s DZO. Nelze-li tyto podmínky splnit, je třeba SV. dělostřeleckého zpravodajského oddílu posunout blíže k frontě a umístit je především tam, kde bude mít velitel sboru a tudíž i velitel dělostřelectva sboru své bojové stanoviště (BS.). Jestliže však velitel sboru miní řídit boj jenom ze svého SV. a tím též poutá velitele dělostřelectva sboru, musí se velitel dělostřelectva sboru buď postarat o řádné zesílení pojítek DZO. a palebného dělostřelectva, anebo dát svolení, aby DZO. své SV. umístil tam, kde je SV. nejsilnější a nejdůležitější skupiny sborového dělostřelectva, t. j. skupiny, která má jako hlavní úkol především palbu proti bateriím.

V druhém případě, kdy sborové dělostřelectvo jest jenom jednou skupinou a kdy se mezi veškeré sborové dělostřelectvo a mezi velitele dělostřelectva sboru vsunuje velitel sborové skupiny neboli velitel sborového dělostřelectva, je vždy vhodnější a důležitější, má-li DZO. své SV. u velitele sborového dělostřelectva nežli u velitele dělostřelectva sboru, neboť zde velitel dělostřelectva sboru má na DZO. většinou jenom zájem zpravodajský, kdežto velitel sborového dělostřelectva má zájem všestranný, aby DZO. co nejvíce, bezprostředně a rychle využil v zájmu palebné činnosti podřízených jednotek.

V třetím případě má DZO. umístit své SV. v blízkosti SV. velitele dělostřelectva oné divise, která nese hlavní úsilí sboru a má tudíž největší počet dělostřelectva. Je-li SV. velitele dělostřelectva divise příliš daleko za frontou, je záhodno přimknout SV. dělostřeleckého zpavodajského oddílu alespoň k BS. velitele dělostřelectva příslušné divise anebo k SV. skupiny všeobecné činnosti, neboť DZO., pokud je přiděleno některé divisi, pracuje převážně ve prospěch uvedené skupiny nebo ve prospěch zvláštní skupiny (podskupiny) protibaterijní, je-li taková skupina (podskupina) v rámci divise zřízena.

Kdykoli velitel DZO. je odloučen od velitele dělostřelectva sboru, má udržovat styk s uvedeným nadřízeným velitelem pomocí styčného důstojníka. Naopak zase, je-li velitel DZO. u velitele dělostřelectva sboru, má odeslat styčného důstojníka k veliteli sborového dělostřelectva, anebo je-li sborových skupin několik, k veliteli nejsilnější sborové skupiny.

Pojítka, kterými DZO. vládne, jsou určena hlavně k vybudování jeho vnitřního spojení. Spojení mezi nadřízeným velitelstvím a DZO. má tedy obstarat telegrafní vojsko a spojení mezi DZO. a palebnými svazky dělostřelectva musí zřizovat palebné dělostřelectvo svými pojítky tak, jako by šlo o kteroukoli pozorovatelnou, patřící palebnému dělostřelectvu.

Nadřízenému velitelství postačí, má-li přímé spojení jenom s velitelstvím DZO., kdežto u palebného dělostřelectva není to již tak jednoduché.

Ideálem by bylo, kdyby každá baterie byla přímo spojena se všemi oněmi rotami DZO., na jejichž výpomoc by podle svého úkolu měla nárok. Tento požadavek nemůže však nabýt všeobecné platnosti, neboť na to pojítka jednotlivých baterií najisto nestačí. Spojení mezi DZO. a palebným dělostřelectvem bude tedy nutno upravit podle jiných zásad, a to těmito způsoby:

Má-li skupina sborového nebo divisního dělostřelectva takový úkol, že je nucena dožadovat se výpomoci všech složek DZO. (t. j. pozorovací, zvukoměrné i balonové roty), má se velitel skupiny přímo spojit s velitelstvím DZO. a co možná i s velitelstvím každé roty.

Co se pak týká jednotlivých oddílů, z nichž se skupina skládá, má se každý oddíl spojit s tou složkou (rotou) DZO., na jejíž výpomoc bude ponejvíce odkázán; na př. oddíl, konající převážně palby daleké, spojí se především s ústřednou balonovou rotou, oddíl, konající hlavně palby blízké, naváže zase spojení s pozorovací rotou, a oddíl, jehož hlavním úkolem jsou palby proti bateriím, zřídí si spojení buď s balonovou nebo zvukoměrnou rotou nebo s oběma rotami, podle toho, jak to velitel skupiny nařídí. Má-li pak oddíl střílet určitou úlohu s jinou složkou DZO. nežli s onou, s níž je přímo spojen, použije k tomu vedení, které běží přes ústřednu vlastní skupiny do ústředny příslušné roty DZO.

Spojení mezi velitelem oddílu a ústřednou určitě roty DZO. může nás samo o sobě uspokojit jenom tehdy, má-li velitel oddílu u sebe jednoho velitele baterie, neboť v takovém případě, je-li třeba střílet za součinnosti příslušné roty DZO., použije velitel baterie linky svého velitele oddílu a dosáhne tím přímého spojení s příslušnou složkou DZO. Tím však není míněno, že by vedení k rotě DZO. mělo jít přímo z pozorovatelný oddílu. To by bylo prospěšné jenom tenkrát, kdyby měla s určitou složkou DZO. střílet jen jediná baterie, jejíž velitel je na pozorovatelně zcela blízko velitele oddílu. Předvídá-li se však, že i ostatní baterie budou občas střílet

za přispění určité složky DZO., je nutno, aby vedení mezi střílejícím oddílem a příslušnou rotou DZO. probíhalo ústřednou oddílu, t. j. skrze SV. oddílu a tím byla i ostatním bateriím dána možnost spojení s určitou rotou DZO. Stane-li se však výjimečně, že všichni velitelé baterií jsou na pozorovatelnách vzdálených od hlavní pozorovatelné oddílu, je ovšem nezbytno, aby kromě spojení, které velitel oddílu s příslušnou složkou DZO. zřídí, měla ještě některá baterie oddílu vlastní přímé spojení k ústředně uvedenému rotě DZO.

Má-li skupina dělostřelectva pracovat jenom s jednou složkou (rotou) DZO., není třeba od skupiny budovat spojení až k velitelství DZO., neboť tu postačí, zřídí-li se přímé spojení jen mezi velitelstvím skupiny a příslušnou rotou DZO. Má-li skupina několik oddílů, spojí se ještě přímo s uvedenou rotou zpravidla jenom onen oddíl, který je především určen ke střelbám za přispění DZO. Pokud jde o spojení mezi rotou DZO. a mezi jednotlivými bateriemi střílejícího oddílu, je třeba postupovat obdobně jako v předešlém případě. Ostatní oddíly skupiny, je-li třeba, aby i ony střílely s DZO., spojují se s příslušnou rotou DZO. tím, že využívají k tomu spojení, jež patří veliteli skupiny.

Má-li skupina, utvořená z jediného oddílu nebo má-li z některé dělostřelecké skupiny jen jeden oddíl využít součinnosti všech složek DZO., dá se spojení vyřešit nejvhodněji tak, že se velitelství oddílu spojí s velitelstvím DZO., a kromě toho, že si každá baterie zřídí přímé spojení k určité rotě. Je-li však součinnost oddílu omezena jen na jedinou rotu DZO., spojí se oddíl jenom s touto rotou.

Otázce spojení mezi DZO. a dělostřelectvem je třeba věnovat v každé bojové situaci náležitou pozornost, neboť bez řádně a účelně vyřešeného spojení nemůže se DZO. náležitě uplatnit ve prospěch dělostřelectva.

IX. Rozkazy a hlášení.

1. Rozkazy.

Velitel dělostřelectva sboru vydává pro DZO. v svých rozkazech nařízení dvojího druhu, a to nařízení, týkající se dělostřeleckého zpravodajství, a nařízení, mající za účel usnadnit přípravu a řízení střelby dělostřelectva.

a) Nařízení zpravodajského rázu se uveřejňují buď ve zvláštním zpravodajském rozkaze, anebo nejsou-li obsáhlá, jsou součástí operačního dělostřeleckého rozkazu, kde bývají shrnuta buď do zvláštního odstavce, anebo zařaděna mezi ustanovení o dělostřeleckém pozorování.

Zpravodajské nařízení má obsahovat:

určení pásma činnosti DZO., při čemž je někdy třeba rozdělit uvedenou pásmo na hlavní a vedlejší;

určení hlavního směru zpravodajského zájmu nebo určení zpravodajského těžiště, t. j. vymezení pásma, na jehož prozkoumání nejvíce záleží;

vyjmenování konkrétních požadavků ve formě jasných a stručných otázek, na jejichž zodpovězení má nadřízené velitelství v dané situaci obzvláštní zájem;

úprava zpravodajské činnosti DZO. v přímý prospěch sborového dělostřelectva a dělostřelectva divisi;

pořadí naléhavosti požadovaných zpráv;

ustanovení o evidenčním označování cílů.

Kromě nařízení, které velitel dělostřelectva sboru svému DZO. uděluje, může i sborové a divisní dělostřelectvo a po případě i dělostřelectvo armádní klást DZO. konkrétní zpravodajské požadavky, a to tím spíše, čím užší má být součinnost DZO. s určitou částí dělostřelectva.

b) Nařízení, týkající se výpomoci DZO. v přípravě a řízení střelby dělostřelectva, vycházejí v přípravných a operačních rozkazech velitele dělostřelectva sboru nejčastěji pod záhlavím „Pomůcky pro střelbu“. Kromě toho bývá ještě účast DZO. při zastřelení a kontrolách dělové palby upravena konkrétně rozvrhem palby.

V uvedeném nařízení bývají tato ustanovení:

vymezení účasti DZO. při vyměřovacích pracích ve prospěch určitých svazků palebného dělostřelectva;

zaměřování různých potřebných bodů v předpolí vlastních vojsk podle konkrétních požadavků palebného dělostřelectva;

usměrnění fotografické činnosti DZO. ve prospěch dělostřelectva;

vyhodnocování leteckých snímků;

úprava kontrol a zastřelení před zahájením bojové akce;

úprava a pořadí výpomoci, kterou má DZO. poskytovat rozličným palebným svazkům dělostřelectva průběhem boje;

úprava spojení mezi velitelstvím dělostřelectva sboru DZO. a palebným dělostřelectvem, osa postupu a umístění velitelství DZO. a osa postupu a umístění ústředí jednotlivých rot.

Nadřízený velitel by neměl veliteli DZO. předpisovat, kde má DZO. umístit své pozorovací a naslouchací základny, neboť to je vnitřní věc DZO., kterou nejvhodněji a odborně může vyřešit jenom velitel DZO. a velitelé jednotlivých rot, řídící se při tom uloženými úkoly a ohledem na terén a bojovou situaci. Průběh pozorovacích a naslouchacích základen a umístění ústředí jednotlivých rot může se tedy objevit v rozkaze nadřízeného velitele teprve tehdy, až když je nadřízenému veliteli známo rozhodnutí velitele DZO.

Je-li DZO., pokud běží o střelecko-technickou součinnost, zúplna podřízen veliteli skupiny sborového dělostřelectva nebo veliteli dělostřelectva některé divise, vydává tento velitel takto podřízenému DZO. sám veškerá nařízení, týkající se účasti při přípravě a řízení střelby; jinak uvedení velitelé doplňují jen nařízení velitele dělostřelectva sboru vlastními konkrétními požadavky, pokud jsou k nim oprávněni.

Uskutečňuje-li se mezi DZO. a palebnou jednotkou dělostřelectva dohovor o provedení určité střelecké úlohy, je třeba, zejména při každém ustálení fronty, z opatrnosti před nepřátelským nasloucháním dbát toho, aby souřadnice palebného postavení střelících jednotek nebyly DZO. oznamovány telefonicky.

2. Hlášení:

Důležité je, aby DZO. udávalo v souřadnicích nejen „x“ a „y“, ale i „z“ cíle, a to zejména tehdy, běží-li o bojovou akci v kopcovitém terénu.

Velký význam má pro dělostřelectvo, je-li u zjištěného cíle udán příbližný stupeň přesnosti, s níž byl cíl zaměřen, neboť tento údaj slouží dělostřelectvu jako podklad při výpočtu plochy, kterou střelící jednotka má pokrýt palbou, nemůže-li střelbu na cíl pozorovat.

Dále je třeba v hlášení uvést, která složka DZO. cíl zjistila, t. j. zdali pozorovací, zvukoměrná nebo balonová rota, a to proto, aby dělostře-

lectvo mající na zjištěný cíl zahájit palbu, ihned vědělo, koho může požádat o příspěvek při řízení střelby.

Co se týče evidenčního označování cílů, lze zcela dobře oprávnit velitele DZO. k číslování všech zjištěných baterií, a to proto, že všechny složky DZO. budou se vždy zabývat především vyhledáváním nepřátelského dělostřelectva. Za tím účelem je třeba přidělit DZO. určitou serii čísel (na př. 501—59). Ostatní zjištěné cíle postupuje DZO. k dalšímu řízení nadřízenému velitelství (t. j. podle okolností buď veliteli dělostřelectva sboru nebo veliteli sborového dělostřelectva nebo veliteli dělostřelectva příslušné divise), kteréžto velitelství pak hlášené cíle buď samo evidenčně označí, anebo to přenechá interesovaným svazkům dělostřelectva.

X. Použití DZO. a jeho jednotlivých složek v různých bojových akcích.

1. Za přibližování se uplatní především pozorovací rota.

a) Pozorovací rota vysílá v nařízených směrech jednotlivá pozorovací družstva, vybavená rychlými netechnickými pojítky, t. j. auty a motocykly, a je-li třeba, i jinými pojítky (telefon a radio). Zasazování družstev se děje po sledech, aby byla udržována kontinuita pozorování.

Takto organizované pozorování má s počátku jenom takovou hodnotu jako pozorování řízené palebnými svazky dělostřelectva a slouží spíše takticko-zpravodajským zájmům nežli zájmům střelecko-technickým. Jakmile však je postup vlastních vojsk na delší dobu pevně zastaven, zastaví se též čelní sled pozorovacích družstev a utvoří tak kostru pozorovací základny, kterou pak velitel pozorovací roty podle pokynů velitele DZO. doplní a zdokonalí podle času a prostředků, jež jsou k dispozici pro topografickou přípravu.

b) Zvukoměrná rota by mohla za přibližování prokázat platné služby dělostřelectvu jenom v takovém případě, kdy se postup proti nepříteli děje metodicky volným tempem a v terénu, kde je dostatečné množství známých pevných bodů, hodících se k umístění naslouchatelen. Při tom by musila zvukoměrná rota manévrovat rovněž ve dvou sledech, a to na směru, kde by bylo možno nejlépe využít její činnosti k vyhledání nepřátelských baterií a k řízení střelby na tyto baterie.

c) Balonu lze výhodně použít již na počátku přibližování, zejména k řízení dalekých paleb zasazeného dělostřelectva, ale to jen tehdy, běží-li o postup proti nepříteli, jenž je rovněž v pohybu, neboť v takovém případě není nepřátelské dělostřelectvo tak připraveno, aby mohlo balon překvapit dobře řízenou střelbou, dokud se nepřítel nezastaví na delší dobu.

Dělostřelectvo musí při tom znát osu postupu balonu, t. j. osu, na níž bude balon umísťovat ústřednu, do níž by se zapojily interesované dělostřelecké jednotky.

2. Útok a obrana.

a) Pozorovací rota. Čím více bude času na přípravné práce před rozpoutáním boje, tím důkladnější a tím obsáhlejší bude součinnost pozorovací roty s palebnými svazky dělostřelectva, a to jak po stránce zpravodajské, tak i při přípravě a řízení střelby.

b) Zvukoměrná rota se zde uplatní zpravodajsky, a to jednak tím, že zjišťuje nové baterie, jednak tím, že může podle charakteristických znaků, které vyvolává střelba každé baterie na pásce fonometru, hlásit protibaterijnímu dělostřelectvu, které baterie, zjištěné již dříve zvukoměrnou metodou, jsou právě v činnosti.

V období, kdy je špatná viditelnost (noc, mlha), bude zvukoměrná baterie jediným prostředkem k řízení střelby proti bateriím.

c) Balon. Čím déle bude trvat ustálení fronty, tím spíše bude balon rušen v své denní pozorovací činnosti, a to jak palbou dělostřelectva, tak i leteckými nálety. Dobře se však balon může osvědčit v noci zjišťováním osvětlených cílů, při čemž lze dosáti velmi uspokojivých výsledků, použije-li se k rayonování dvou balonů.

3. Ústupový boj.

a) Pozorovací a zvukoměrnou rotu je nejlépe v ústupovém boji předem dirigovat do prostoru, kde se ústupový boj má skončit a kde má nastat řádná obrana. Umístí-li a připraví-li zavčas uvedené rotu své základny v budoucím obranném postavení, mohou tím znamenitě dělostřelectvu prospět. Při tom ovšem je možno ponechat některá družstva pozorovací rotu vpředu, aby se společně s ústupovými sledy zúčastnila ústupového boje jako zpravodajský prostředek, dočasně přidělený veliteli dělostřelectva, určeného k podpoře vojsk, vedoucích ústupový boj.

b) Balon. Rozhodne-li se vyšší velitel k ústupu, není radno stáhnout balon předčasně dozadu za chystané ústupové postavení. V takovém případě je třeba balon ponechat na původním místě, aby svou přítomností udržoval nepřítel v domněnku, že dotyk není uvolňován, a to tak dlouho, dokud nepřítel sám nezahájí postup a nezjistí, že naše síly ustoupily.

Poněvadž v ústupovém boji především záleží na tom, aby nepřítel byl zachycen a zdržován v svém postupu již na velkou dálku, bude mít v ústupovém boji součinnost balonu s dělostřelectvem velký význam.

4. Využití úspěchu a pronásledování.

a) Pozorovací ani zvukoměrná rota nemohou zde celkem dělostřelectvu vypomáhat. Jediné pozorovací rota má možnost vyslat jednotlivé pozorovací hlídky kupředu jako taktické pozorovatele.

b) Balon. Použití balonu má však pro dělostřelectvo právě tak značnou důležitost jako v ústupovém boji.

Podporučík děl. Gustav Bauer:

Z praxe počtářských rojů.

Ukončení přípravného období výcviku počtářského roje umožňuje nám první objektivní kritiku dosažených výsledků a vhodnější vymezení rozsahu dalšího výcviku.

Cenu dosaženého výcviku nutno zhodnotit nejen s hlediska technické úrovně, která je příliš časová, nýbrž také s psychologického stanoviska, vzhledem k úrovni vojáků, jimiž disponujeme, a k povaze úkolů, jichž řešení budeme vyžadovat. Pro nás je cenná jen ta práce počtářů, která bude